

Bir zahmette iki rahmet

Emine Hanım: “‘Rahat zahmette; zahmet rahattadır.’ sözünü açıklar mısınız?”

“Rahat zahmette; zahmet rahattadır.” cümlesi Müslüman halkımızın yüz yıllardır Kur’ân’a dayandırarak söyleye geldiği bir darb-ı meseldir. Bu darb-ı mesel, Kur’ân-ı Hakîm’in, “Elbette güçlkle beraber şüphesiz bir kolaylık vardır. Gerçekten güçlkle beraber şüphesiz kolaylık vardır.” 1 âyetlerini tefsir ediyor. Âyetler şöyle devam ediyor: “Öyleyse, bir işi bitirince hemen diğerine giriş. Ve umduğunu yalnız Rabbinden iste.” 2

Bu son âyetlerden hareketle, Müslüman’ın asla boş durmaması gerektiğinin, bir Allah emri olduğunu söylemek mümkündür. Öyle ki Müslüman--dinlenme dışında—hem bir saniye boş durmamalı, bir işini bitirince hemen diğerine atılmalı; hem de yalnız Allah’a güvenmeli, yalnız Allah’tan istemelidir. Bir saniye boş durmaksızın çalışmak görünüşte zahmettir ve zorluktur. Fakat bu zorluğun ve zahmetin sonunda Allah’ın ihsan ettiği meyveler, nimetler, bereketler, kazançlar, ücretler, mükâfatlar, lütuflar, açtığı kapılar o çalışma zorluğunu, zahmetini ve sıkıntısını hiçe indirir. Kul, kalbiyle ve diliyle istediği gibi, bizzat fiiliyle de istemelidir. Yani isteğini fiile ve eyleme dökmelidir ki, Rabbinin kabulüne yaklaşsın.

Ebû Ubeyde (ra), Hazret-i Ömer’e (ra), mektubunda kendilerinin az olmasına rağmen Rumların çokluğundan yakınmış ve endişelerini dile getirmişti. Hazret-i Ömer (ra) cevabında şöyle yazdı: “Muhakkak ki, mü’min bir kalbe herhangi bir şiddet ve korku inerse, Allah Teâlâ ona arkasından bir ferahlık verir. Her bir zorluk, sırtında iki kolaylık taşır.” 3

Dikkat edilirse, her zorluğu iki kolaylıkla müjdeleyen, “zorluktan sonra kolaylık” bulunduğunu üstü üste iki âyetle ifade buyuran Kur’ân-ı Kerîm’dir. Zorluklar ne kadar dayanılmaz da olsa, gerek doğrudan Allah’ın takdir ettiği musîbetlerde olsun, gerekse olumlu netice almak için gösterilen verimli ve özverili çalışma esnasında olsun; çekilen her zorlukta; 1- Dünyevî, 2- Uhrevî olmak üzere iki büyük kolaylık vardır.

1- Dünyevî kolaylık; başarıdır, verimlilik, kalitedir, olgunluğa ermektir, kemâl kazanmaktır, sevmektir, sayılmaktır, el üstünde tutulmaktır, bol kazançtır, berekettir. Meselâ özveri ile işine sarılan ve işinde alın teri döken şahıs, zorluğu,

sıkıntıyı ve zahmeti göğüslemiş olur. Fakat bu zorluğun arkasında: 1- Çalışma zevki. 2- Başarı zevki. 3- İnsanlara hizmet verme ve memnun etme zevki. 4- Kazanma zevki. 5- İnsanlarca sevilme ve sayılmak zevki. 6- Kemal ve olgunlaşma zevki... gibi dünyevî kolaylıklar görmektedir.

Bedüzzaman Saîd Nursî Hazretleri, Cenâb-ı Hakk'ın, çalışmanın mükâfatını bizzat çalışma içine koyduğunu ve bundan dolayı cansızlar da dâhil bütün varlıkların Allah'ın yaratılış emirlerinin icrası çerçevesinde hususî vazifeler yaptıklarını kaydeder ve zerre bile olsa her bir varlığın tam bir istek, eksiksiz bir şevk ve büyük bir lezzetle çalıştıklarının ve başarılı da olduklarının gözlerden kaçmadığına dikkat çeker. Bedüzzaman'a göre arıdan, sinekten, tavuktan tâ güneşe ve Ay'a kadar her şey tam bir lezzet ve saadette vazifesine çalışmaktadırlar. Üstad Hazretleri der ki: "Demek hizmetlerinde bir lezzet var ki, akılları olmadığından akıbeti ve neticeleri düşünmeden, mükemmel vazifelerini ifa ediyorlar." 4

2- Zorlukların neticesinde gelen uhrevî kolaylığa gelince: Bu, Allah'ın izniyle ve takdiriyle gelen yüksek feyiz ve sevapla birlikte, Allah'ın rızasına, Cennetine, cemaline, sonsuz nimetlerine, hadsiz mükâfatlarına ve ebedî hazinelerine ulaşmaktır.

Rahatın zahmette oluşu bu geniş mânâları ifade eder. Katlanılan zahmetler, çekilen sıkıntılar ve göğüs gerilen zorluklar, neticede hem dünyada, hem ahirette sonsuz rahatlık, doyulmaz huzur ve ebedî saadet kazandırıyorsa, elbette baş göz üstüne denmeli ve katlanmalıdır.

Şüphesiz zahmet de rahattadır. Çünkü emek vermeden ulaşılan "rahatlık" esasen sıkıntıdan başka bir şey değildir. Rahatına ve keyfine düşkün olmakla ve çalışıp hak etmeden keyfini ve rahatını birinci plâna almakla insan, zahmetten, zorluktan ve sıkıntıdan başka bir kapıya çıkıp varmaz. İşe ve çalışmaya düşkün olmakla ise, sonuç itibarıyla rahata ve rahmete kavuşmayı hak ettiğini ispat etmiş olur.

Hiç şüphesiz her insan rahatını ve keyfini düşünür. Fakat rahat ve keyfin sonuçta bir "ücret" olduğu ve buna hak kazanmak gerektiği unutulmamalı; buna hak kazanmak için, "çalışmak" gibi bir "önemli bedel" ödenmesi gerektiği akıldan uzak tutulmamalıdır.

Bedüzzaman Hazretlerine göre, işsiz, tembel, istirahatla yaşayan ve rahat döşesinde uzananların ekseriyetle çalışanlardan daha ziyade zahmet ve sıkıntı çekmesi kâinatta cereyan eden ve sünnetullah tabir edilen İlâhî düsturların bir gereğidir. İşsizler daima ömürlerinden şikâyet ederler. Ömürlerinin eğlencelerle çabuk geçmesini isterler. Çalışanlar ise şükredenler sınıfındadırlar, Allah'a hamd ederler ve

ömürlerinin çabuk geçmesini istemezler. “Rahat kimse ömründen şikâyet eder. Çalışan ise şükredendir.” Sözü bunu ifade eder. “Rahat zahmette, zahmet rahattadır.” cümlesi bu hakikatin ifadesidir.⁵

Dipnotlar:

- 1- İnşirâh Sûresi, 94/5,6,
- 2- İnşirâh Sûresi, 94/7,8,
- 3- H.D.K.Dili, 8/5925,
- 4- Lem’alar, s. 127,
- 5- Mesnevî-i Nûriye, s. 138